

Utgave
våren 2003

STUDIEPLAN
Emnegruppe *Kristendoms-, religions- og
livssynskunnskap (KRL)*
innenfor bachelorgraden
(80-110 studiepoeng)
Emner på 100-nivå
Grunnstudier I og Grunnstudier II

STUDIEPLAN
Examen philosophicum

EXPHIL

Innledning

Historikk

Stortinget vedtok i 2001 å innføre en ny gradsstruktur for universiteter og høyskoler. Det ble også bestemt at *examen philosophicum* (exphil) skal inngå i den nye treårige bachelorgraden. Exphil utgjør 10 studiepoeng (ECTS-poeng). Reformen har økt studieintensitet som et viktig mål. Det forutsetter prosessorienterte undervisnings- og vurderingsformer.

Menighetsfakultetet ble tildelt eksamensrett i exphil våren 2002. Det betyr at studenter kan ta exphil her, uavhengig av om de tar andre fagstudier ved fakultetet.

Struktur

Planene for exphil svarer i hovedsak til det opplegget som er vedtatt ved Universitetet i Oslo. Som det framgår av tabellen nedenfor, er emnet exphil bygd opp av to like store delemner på 5 studiepoeng. I *exphil* inngår filosofi- og vitenskapshistorie (delemne A) og etikk (delemne B).

Exphil, KRL og teologi

Exphil utgjør et selvstendig emne i en bachelorgrad, og kan tas uavhengig av andre fagstudier ved fakultetet. Samtidig dekker exphil ett av emnene som inngår i KRL og teologi på 100-nivå, nemlig etikk og filosofi. På den måten inngår exphil også i fagstudiene i KRL og teologi.

Felles mål

Gjennom arbeidet med *exphil* skal studentene

- gjøre seg kjent med sentrale problemstillinger fra filosofi- og vitenskapshistorien
- utvikle en viss evne til å forstå filosofiske og vitenskapelige teorier som alternative løsninger på foreliggende problemer
- få erfaring med problemorientert lesing av originaltekster
- gjøre seg kjent med grunnleggende etiske begreper og teorier, og kunne anvende dem i arbeid med etiske spørsmål fra fag, forskning og samfunnsliv
- utvikle sin evne til selvstendig refleksjon og kritisk tenkning
- kvalifisere seg for videre studier

Mål og innhold

I exphil søkes de felles målene realisert ved at studentene arbeider med to forskjellige delemner, hver på 5 studiepoeng.

EMNE – EXPHIL	POENG
A. Filosofi- og vitenskapshistorie	5
B. Etikk	5

Studiekrav

(jf. nedenfor, Organisering og arbeidsformer og Vurdering)

For å få mappevurdering må den enkelte student

- være organisert og delta i en basisgruppe
- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for hvert delemne
- ha et muntlig seminarframlegg i et av delemnene
- skrive to oppgaver innen gitte frister, en fra hvert delemne
- delta på en 60 minutters emneprøve ved slutten undervisningen. Karakteren er bestått/ikke bestått. Ved ikke bestått kan studenten gå opp til ny prøve én gang i samme semester
- delta i vurdering av studietilbudene

A. Filosofi- og vitenskapshistorie

I delemne A skal studentene arbeide med sentrale tenkere fra filosofihistorien og med noen viktige tradisjoner fra vitenskapshistorien. Lesing av sekundærlitteratur kombineres med studium av et utvalg originaltekster. Studiet skal være problemorientert. Det skal bidra til å identifisere problemer og til å forstå ulike teorier som forskjellige forsøk på å løse problemer. Studiet skal også ha et visst fokus på hvordan problemer og teorier kan ha teologisk relevans. Arbeidet skal gi trening i å begrunne egne tolkninger.

Studentene skal kunne

- gjøre rede for sentrale tenkere og tradisjoner fra filosofi- og vitenskapshistorien
- gjøre rede for ulike teorier som forsøk på å løse problemer
- bruke originaltekster til å belyse problemer og teorier
- begrunne egne tolkninger og reflektere kritisk over problemer og posisjoner fra filosofi- og vitenskapshistorien
- reflektere over hvordan teorier og problemer kan ha teologisk relevans

LITTERATUR

- L Skarsaune, Oskar: "Et utvalg" i *Der tro og tanke møtes*. Oslo: Litteraturtjenesten MF, 2002, s. 7-44, 52-84, 93-104.

Svare, Helge: "Et utvalg" i *I Sokrates' fotspor : filosofi- og vitenskapshistorie*. 2. utg. Oslo: Pax, 1997, s. 34-171, 188-252, 265-287, 308-336, 354-360, 375-396 (stoff merket med stjerne er ikke pensum).

B. Etikk

Mens delemne A er historisk orientert, har delemnet i etikk (B) i hovedsak et systematisk preg. Studentene skal legge hovedvekt på sentrale etiske teorier, og få trening i å anvende begreper og teorier i drøfting av konkrete etiske spørsmål knyttet til vitenskap og forskning og til samfunnsliv og yrkesliv forøvrig. Studiet vil ta utgangspunkt i dagliglivets etiske argumentasjon. Studentene skal også arbeide med meta-etiske spørsmål som kan gi perspektiver på forståelsen av etiske teorier og moral. Det legges særlig vekt på å drøfte etiske spørsmål av betydning for fagstudier.

Studentene skal kunne

- gjøre rede for sentrale etiske teorier, for etisk argumentasjon og for meta-etiske spørsmål
- anvende etiske begreper, etiske teorier og etisk argumentasjon i arbeid med spørsmål fra forskningsetikk og yrkesetikk
- reflektere kritisk og begrunne egne standpunkter i etiske spørsmål

LITTERATUR

Etisk teori

* Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 122-125.

Svare, Helge: "Et utvalg" i *I Sokrates' fotspor : filosofi- og vitenskapshistorie*. 2. utg. Oslo: Pax, 1997, s. 253-264, 290-307.

Thommessen, Bjørn og Jon Wetlesen: "Et utvalg" i *Etisk tenkning : en historisk og systematisk innføring*. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1996, s. 133-281.

Anvendt etisk teori

* Bjørnøy, Helen, Egil Morland og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Yrkesetikk for prestar / redaktør Egil Morland*. Oslo: Den norske kirkes presteforening, 1997, s. 9-19, 89-97, 123-131.

Christoffersen, Svein Aage og Torstein Selvik: "Et utvalg" i *Engasjement og livsyttring : innføring i etikk for pedagoger*. 2. utg. Oslo: Tano Aschehoug, 1999, s. 112-148, 169-188.

- L Den Nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora: *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, jus og humaniora : vedtatt av Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora 15. februar 1999*. Oslo: Komitéen, 1999.
- L Føllesdal, Andreas: "Forskningsetikk - moralfilosofiske perspektiver" i *Seks innlegg om forskningsetikk i samfunnsvitenskap og humaniora*. Oslo: Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora, 1995, s. 7-22.

Organisering og arbeidsformer

Organisering, arbeidsformer og evaluering skal bidra til at studentene fra første stund og gjennom hele studiet får en aktiv læringsprosess.

Organisering

Som hovedregel blir studentene organisert i faste grupper.

- *Basisgruppene* er arbeidsgrupper som består av 4-6 personer. Disse gruppene vil ha flere funksjoner. De skal være et sted for å skrive og diskutere oppgaver, men kan også brukes

til kollokvering ved lesing av pensum, til å ”summe” i i forbindelse med seminar og forelesninger, osv.

- *Seminargruppene* omfatter 4-6 basisgrupper, det vil si 20-28 studenter, og ledes av en eller flere lærere. Seminargruppene brukes til undervisning, til veiledning i oppgaveskriving, og til å presentere og drøfte oppgaver og framlegg fra studentene.
- *Storgruppen* er en samling av seminargruppene, og omfatter et helt kull. Her gis det felles undervisning, særlig i form av forelesninger.

Arbeidsformer

Denne organiseringen legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom selvstudium, gruppearbeid og oppgaveskriving, seminar hvor studentene har framlegg og får undervisning og veiledning, og forelesninger i storgruppe.

Som ressursbok om arbeidsmåter i studiet brukes: Olga Dysthe, Frøydis Hertzberg og Torlaug Løkensgard Hoel: *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. Oslo: Abstrakt forlag as 2000.

Studiekrav

For å få avsluttende mappevurdering må studentene oppfylle de fastsatte studiekravene. Studiekravene gjelder bl.a. frammøte på seminar, oppgaveskriving og prøve. Oppgaver og andre studiekrav skal dokumenteres og legges i en *samlemappe*.

Samlemappen for exphil skal inneholde

- to oppgaver, en fra hvert delemne
- bekreftelse på at en har deltatt ved minst 75% av seminarene for hvert delemne
- bekreftelse på at en har hatt ett muntlige seminarframlegg, i et av delemnene
- bekreftelse på at en har bestått en 60 minutters emneprøve
- bekreftelse på at en har deltatt i vurdering av studietilbudene

Nærmere orientering om studiekravene blir gitt i seminarene. Studenter som ikke oppfyller studiekravene innen gjeldende frister, får ikke mappevurdering. Disse blir overført til avsluttende skriftlig eksamen.

Vurdering

Det vil foregå en fortløpende vurdering av studentene og deres studieinnsats, men også av studietilbudene: undervisning og veiledning, organisering, studieplaner osv.

I den avsluttende, formelle vurderingen av studentene brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

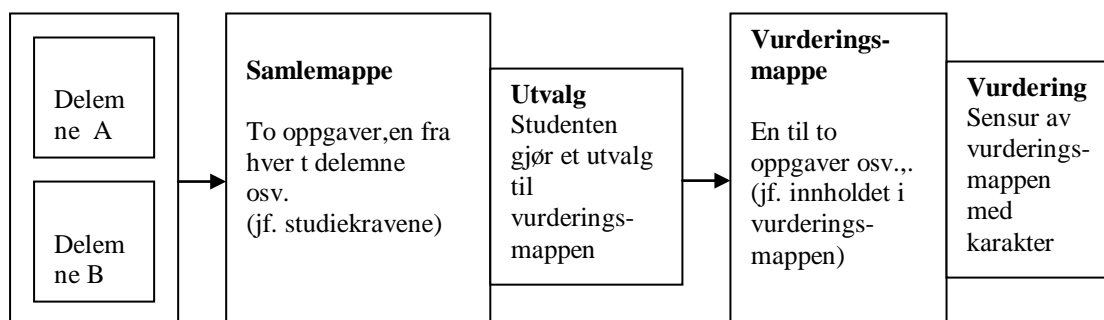
Vurderingskriterier

Den avsluttende vurderingen tar sikte på å prøve studentenes evne til gjøre rede for relevant fagstoff på en selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger.

Mappevurdering

Når studiekravene er oppfylt, blir den avsluttende vurderingen gjennomført som mappevurdering. Innen fastsatt tid skal hver student levere en *vurderingsmappe*. Karakter fastsettes på grunnlag av arbeidene i vurderingsmappen, ut fra en samlet vurdering.

Mappevurderingen er organisert etter denne modellen:

For exphil skal vurderingsmappen inneholde

- bekreftelse på at samlemappen er godkjent
- en til to av oppgavene fra samlemappen, fakultetet bestemmer antallet
- en egenerklæring om at arbeidet (ene) i vurderingsmappen er selvstendige. For kontroll kan fakultetet be om at oppgaver leveres elektronisk

Oppgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Hvis mappen ikke får stå karakter, leveres en bearbeidet mappe innen 14 dager. Den reviderte mappen kan da ikke få bedre karakter enn D.

Vurdering med avsluttende skriftlig eksamen

Studenter som av ulike grunner ikke oppfylder studiekravene, går opp til en avsluttende skriftlig eksamen på 4 timer. Studentene kan få en eller to oppgaver. Det avgjøres fra gang til gang hvor mye hver oppgave teller. Hvis det gis to oppgaver, må begge være bestått for at eksamen skal være bestått. Hvis en oppgave består av flere spørsmål, må svarene på disse samlet vurderes som bestått.

Studenter som velger å gå opp til avsluttende skriftlig eksamen kan få plass i basisgruppe og seminargruppe på lik linje med dem som velger mappevurdering..

Vurdering av studietilbudene

Studenter og lærere skal være med på en fortløpende vurdering av studietilbudene. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

INNLEDNING

Stortinget vedtok i 2001 å innføre en ny gradsstruktur for universiteter og høyskoler. Gradene cand.mag. og cand.philol. erstattes av de internasjonale gradene *bachelor* og *master*. Gradene bygges opp av emner og emnegrupper. Et emne kan settes sammen av flere delemner og er den minste enhet som kan gi uttelling i studiepoeng. En emnegruppe er en samling av emner fra et eller flere fag som gjennom en studieplan er definert til å utgjøre en samlet enhet. Et fag er en samling emner som er beslektet og som derfor er samlet under en egen fagbetegnelse. Kristendomskunnskap og teologi er fagbetegnelser mens KRL er betegnelse på en emnegruppe. Den gamle forskjellen mellom grunnfag og mellomfag erstattes av to forskjellige fordypningsnivå: 100-nivå svarer til tidligere grunnfag, mens 200-nivå svarer til tidligere mellomfag. 300-nivå uttrykker fordypningen innenfor en mastergrad, og svarer til det gamle hovedfagsnivået.

Omfanget av et studium ble tidligere målt i vekttall. 20 vekttall svarte til ett års studium. Innenfor de nye gradene regnes omfanget i studiepoeng. Ett års studium på heltid tilsvarer 60 studiepoeng.

Innføringen av nye grader forutsetter at det også tas i bruk arbeids- og vurderingsformer som i større grad aktiviserer studentene (jf. nedenfor).

Rammebestemmelser

Graden *bachelor* oppnås etter 3 års studium. Det vil si at kravet til omfang er 180 studiepoeng. For å få bachelorgraden utstedt fra Det teologiske Menighetsfakultet, er det et vilkår at minst 30 av de avlagte studiepoengene som danner grunnlaget for graden, er avlagt ved Menighetsfakultetet. I de 180 studiepoengene inngår examen philosophicum (exphil) og examen facultatum (exfac), hver på 10 studiepoeng. I de 180 studiepoengene skal det inngå et fag/emnegruppe på til sammen minst 80 studiepoeng, hvorav minst 30 poeng skal være fordypning/spesialisering. Hva som er fordypning/spesialisering, er definert i de enkelte studieplanene.

For å begynne på en disiplinbasert *mastergrad* må minst 80 poeng i bachelorgraden være hentet fra ett fag/emnegruppe. Minst 30 av de 80 poengene må være på 200-nivå.

Den foreliggende studieplanen er tilpasset rammekravene for en bachelorgrad og opptakskravene for en disiplinbasert mastergrad. Studieplanen tar også hensyn til den revisjonen av skolefaget KRL som ble gjennomført våren 2002.

Emnegruppen KRL i en bachelorgrad

Studieplanen er samlet sett en del av anbefalt plan for *emnegruppen KRL* innenfor bachelorgraden. Den legger vekt på å være skole- og yrkesrelevant. Sammen med exphil ivaretar planen hele fagfeltets bredde og integritet.

Planen omfatter til sammen 50 poeng på 100-nivå. Emner på 100 og 200-nivå kan byttes ut med KRL-relaterte emner på samme nivå fra andre institusjoner i inn- og utland. Det er fullt mulig å ta mer enn 80 poeng av KRL-emnegruppen innenfor en bachelorgrad. Studiet kan suppleres med andre emner fra KRL-emnegruppen, eller med emner fra teologistudiet.

KRL og teologistudiet

Samme eller tilsvarende emnegruppe i KRL inngår også som en del av teologistudiet (jf. studieplan for cand theol og kateketutdanning). De tre første årene av teologistudiet oppfyller

opptakskravene til en disiplinbasert mastergrad innenfor Kristendomskunnskap. På denne måten er KRL-, kristendoms- og teologistudiet samordnet ved fakultetet.

Frittstående emner i en bachelor

Ut fra den foreliggende studieplanen er det også mulig å velge frittstående emner. Emner fra planen kan brukes til å øke bredden eller dybden i andre emnegrupper enn KRL, eller til å fylle opp med studiepoeng som måtte mangle innenfor en bachelorgrad.

Planens struktur

Studieplanen for emnegruppen KRL i bachelorgraden er bygd opp med en felles innledning og noen felles overordnede mål. Innenfor denne felles rammen er planen ordnet i to hoveddeler. Den ene delen gjelder emner i emnegruppen KRL på 100-nivå, mens den andre delen gjelder emner i emnegruppen KRL på 200-nivå.

Hvert emne betegnes med en bokstavkode og et tresifret tall. Bokstavkoden refererer til en emnegruppe, mens første *siffer* markerer fordypningsnivå/spesialisering: 1 står for 100-nivå, mens 2 står for 200-nivå. *Pensumlitteraturen* er satt under de enkelte emner. Her formuleres også de konkrete *studiekravene* som må oppfylles for å få avsluttende mappevurdering (jf. nedenfor, Organisering og arbeidsformer og Vurdering).

Overordnede mål

Studiet av emnegruppen KRL innenfor bachelorgraden har noen *felles* overordnede mål. Disse målene er de samme for emnene på 100- og 200-nivå. I tillegg har emnene på 200-nivå noen spesifikke overordnede mål.

Litteraturlistene:

* i margen betyr at artikkelen eller bokutdraget er del av kopisamling for grunnstudier I eller II. Kopisamlingen fås kjøpt i MFs Litteraturtjeneste.

L i margen betyr at boka eller heftet fås kjøpt i MFs Litteraturtjeneste

KRL 111 GRUNNSTUDIER I (100-nivå)

Innledning

Grunnstudier I utgjør et emne i KRL på 30 studiepoeng. Den gir både en innføring i KRL og et grunnlag for videre studium innenfor emnegruppen KRL.

Vektingen av de ulike fagkomponentene er i hovedsak i samsvar med vektingen innenfor skolefaget KRL. Unntaket er etikk og filosofi. Noe etikk er integrert i delemnene A og D, men hoveddelen av etikk og filosofi dekkes gjennom emnet exphil.

Overordnede mål

Grunnstudier I har som overordnede mål

- å gi grundig kunnskap om Bibelen og om kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- å gi kunnskap om andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- å gi grunnlag for faglig og didaktisk god undervisning
- å stimulere til en etisk grunnholdning i yrkesutøvelsen
- å stimulere til selvstendig innsats, kritisk vurdering og til en integrert faglig helhetsforståelse
- å gi grunnlag for videre studier i kristendoms kunnskap, religionskunnskap, livssynskunnskap og teologi

Mål og innhold

I Grunnstudier I søkes de overordnede målene realisert ved at studentene arbeider med syv delemner. Poengfordeling delemnene imellom framgår i hovedsak av nedenforstående tabell.

DELEMNER	POENG
A. Bibelfag (GT og NT)	8
B. Fagdidaktikk	2
C. Kristendommens historie	5
D. Kristen livstolkning i dag	5
E. Livstolkningsteori	1
F. Religionsvitenskap	6,5
G. Livssynskunnskap	2,5

Hvis en vil ta KRL 111 som 10-poengs emner (KRL 101, 102 og 103) er dette mulig. Til dette se s. 22.

Studiekrav for mappevurdering

(Jf. nedenfor, Organisering og arbeidsformer og Vurdering s.11-13).

For å få mappevurdering må den enkelte student

- være organisert og delta i en basisgruppe
- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for hvert delemne der det er seminarundervisning
- bestå en skriftlig prøve i bibelkunnskap. Prøven vurderes til godkjent/ikke godkjent. Ved ikke godkjent kan studenten gå opp til ny prøve én gang i samme semester
- levere øvingsoppgave i livstolkningsteori
- skrive et kort refleksjonsnotat (ca 1 s) knyttet til ekskursjon til moske, synagoge eller lignende.
- skrive seks mindre oppgaver innen gitte frister. Det fastsettes hvert semester hvilke delemner disse skal hentes fra.
- ha godkjent to til tre kortinnleveringer eller kortprøver. Det fastsettes hvert semester hvor mange og hvilken form disse skal ha. I de tilfeller innleveringene eller prøvene ikke godkjennes, kan studenten levere en ny besvarelse én gang til i samme semester.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudene er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester

Delemner

A. Bibelfag (8 studiepoeng)

Studiet av Det gamle (GT) og Det nye testamente (NT) presenterer og drøfter de bibelske skrifter, deres tilblivelse, innhold samt deres bruk og betydning. Fagene rommer tradisjonelt språk (hebraisk og gresk), innledningsvitenskap, historisk bakgrunn, bibelteologi, tekstanalyse samt tekst- og kanonhistorie. I delemnet er det lik vekt på Det gamle og det nye testamente.

I Grunnstudier I studeres bibelfag med særlig vekt på bibelkunnskap, innledningsvitenskap, historie og tekst- og kanonhistorie.

Studiet av Det gamle og Det nye testamente har som felles mål å gi

- kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten, til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen og til hvordan Bibelen gir hjelp til livstolkning
- kjennskap til Bibelens tekst- og kanonhistorie, til hovedtrekk i Bibelens historie i Norge og til aktuell oversettelsesproblematikk

LITTERATUR

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 19-64, 385-470

- * Myhre, Klara: "'Guds barnet klager ei?' Salmene i Det gamle testamente og i kristendomsundervisningen" i *Veiviser til verdier : fagdidaktiske artikler om Bibelen i grunnskolen* / redaktør Axel Smith, Hans Kvalbein og Brynjar Haraldsø. [Oslo]: MF-bok : Verbum forlag, 1992, s. 113-128

Skarsaune, Oskar: "Et utvalg" i *Da Skriften ble åpnet : den første kristne tolkning av Det gamle testamente*. Oslo: Den norske israelsmisjon/Nye Luther, 1987, s. 57-107

Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler s. 25.

Studiet av Det gamle testamente skal gi

- bibelkunnskap: oversikt over innholdet i 1. Mosebok, 2. Mosebok 1–32, 5. Mosebok, Josva 1–8 og 23–24, Dommerne 1–8, 1.–2. Samuelsbok, 1. Kongebok, 2. Kongebok 1–5 og 15–25, Rut, Salme 1–41 og 110–150, Amos og Jona
- kjennskap til sjangerspørsmålet knyttet til GTs historieverk, historiske noveller, poetiske bøker og profetbøker
- god kunnskap om 1. Mosebok, Salmenes bok og Jesajaboken
- oversikt over Israels historie i gammeltestamentlig tid og metodiske problemer knyttet til en slik historie
- kjennskap til utvalgte emner fra gammeltestamentlig teologi

LITTERATUR

Anførte skrifter fra *Bibelen*.

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 69-118, 138-151

Stordalen, Terje, Kåre Berge, Arvid Tångberg og Magnar Kartveit: "Et utvalg" i *Det Gamle testamentet : analyse av tekstar i utval.* 2. utg. / redaktør Magnar Kartveit. Oslo: Samlaget, 2000, s. 25-35, 73-81, 148-152, 231-241, 256-259, 313-320

- * Albrektson, Bertil og Helmer Ringgren: "Bibelteologiska grundbegrepp" i *En bok om Gamla testamentet*. 5. omarb. oppl. Malmö: Gleerup, 1992, s. 85-103
  - * Lindström, Fredrik: "De bibelske salmer som bibelsk teologi" i *Bibelsk teologi* / redaktør Sigfred Pedersen. Århus: Aarhus Universitetsforlag, 2000, s. 75-96
  - * Skjeggstad, Marit: "Israels historie" i *Norsk teologisk tidsskrift* 97, no. 4 (1996), s. 204-218.
  - * Tångberg, Arvid: "Israels tilblivelse : fra diskusjonen om Israels eldste historie i nyere forskning" i *Midtøsten forum* 9, no. 1 (1995), s. 30-32.
- Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler s.25.

Studiet av Det nye testamentet skal gi

- bibelkunnskap: oversikt over innholdet i Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Johannesevangeliet, Apostlenes gjerninger, Romerbrevet, 1 Korinterbrev, Hebreerbrevet og Johannes' åpenbaring
- kjennskap til evangeliens tilblivelse og det synoptiske problem
- kjennskap til sjangerspørsmålet knyttet til evangeliene, Apostlenes gjerninger, brevene og Johannes' åpenbaring
- god kunnskap om Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Johannesevangeliet og Romerbrevet
- kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- kjennskap til Jesu liv og historiske problemer knyttet til dette
- oversikt over kristendommens eldste historie

LITTERATUR

Anførte skrifter fra *Bibelen*.

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 176-200, 211-299, 342-348, 368-382

Sandnes, Karl Olav og Oskar Skarsaune: *Mannen som ble Messias*. [Oslo]: Undervisningsredaksjonen NRK, 2000.

Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler s.25.

B. Fagdidaktikk (2 studiepoeng)

Fagdidaktikken arbeider med undervisningsspørsmål i skole og kirke i spenningen mellom teori og praksis.

Studiet av fagdidaktikk skal gi

- god kunnskap om bakgrunnen og grunnlaget for KRL-faget
- god kunnskap om KRL-fagets hovedoppgaver
- kjennskap til lærerrollen og til et kristent syn på barnet
- god kunnskap om utvalgte didaktiske spørsmål
- kjennskap til den kristne elementærundervisningens innhold

LITTERATUR

Mogstad, Sverre Dag og Levi Geir Eidhamar: "Kap. 1-3 og 5-11" i *Fag, identitet og fortelling: didaktikk til kristendoms kunnskap med religions- og livssynsorientering*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1999, s. 13-49, 73-217

C. Kristendommens historie (5 studiepoeng)

Studiet av kristendommens historie (KH) omfatter hovedtrekk av den kristne kirkes historie fra begynnelsen til våre dager, norsk kirkehistorie og konfesjonskunnskap. KH er et historisk fag som drøfter og fremstiller kristendommens utbredelse, de historiske prosesser i kirkens institusjoner, kirkens praksis (som liturgi, misjon og diakoni), teologi og tros- og fromhetsliv, gjerne under perspektivet bibelens virkningshistorie. Faget omfatter også kirkens historiske forhold til samfunn og kultur, og hvilken virkning kristendommen har hatt i de troendes liv og levnet.

I dette emnet omfatter studiet historien om den kristne kirkes opprinnelse, kristendommens historie i Europa til og med reformasjonen og norsk kirkehistorie fram til ca.1940. Det legges vekt på studiet av kristen tro, fromhet og livstolkning og deres uttrykk i kirkelig praksis, kunst og arkitektur.

Studiet av kristendommens historie skal gi

- kjennskap til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning gjennom tidene
- oversikt over viktige utviklingslinjer i kristendommens historie i Europa til og med reformasjonen
- kjennskap til de ulike perioder av kirkens og kristendommens historie i Norge fram til ca. 1940
- oversikt over uttrykk for kristen tro, fromhet og livstolkning i disse periodene i salmer, kunst og arkitektur
- evne til å redegjøre for og drøfte et historisk forløp

LITTERATUR

- Haraldsø, Brynjar: "Et utvalg" i *Kirke og misjon gjennom 2000 år : allmenn kirke- og misjonshistorie*. Oslo: Lunde, 1997, s. 13-26, 28-30, 35-45, 47, 49-66, 69-71, 77-90, 91-120, 127-143, 149-183
- Oftestad, Bernt T., Jan Schumacher og Tarald Rasmussen: "Et utvalg" i *Norsk kirkehistorie*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1993, s. 13-53, 62-80, 90-263
- Danbolt, Gunnar og Mabel Kjerschow: "Et utvalg" i *Billedspor : kunst- og kulturhistorie*, vol. 1. Vollen: Tell, 1996, s. 90-99, 114-149
- "Salme nr.: 1, 45, 59, 172, 222, 322, 487, 492, 518, 641, 741, 780" i *Norsk salmebok*. Oslo: Verbum, 1985 eller senere opplag, s. ikke angitt
- "Salme nr.: 40" i *Salmer 1997 : tillegg til Norsk salmebok*. [Oslo]: Verbum, 1997 eller senere opplag, s. ikke angitt

D. Kristen livstolkning i dag (5 studiepoeng)

Kristen livstolkning i dag skal bidra til å framstille og drøfte den kristne tro slik at den kan bli relevant for mennesker i dag.

Kristen livstolkning i dag omfatter et studium av sentrale tema i kristen dogmatikk og etikk. Delemnet gir oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, kjennskap til sammenhengen mellom etikk, religion og livssyn og til etiske og trosmessige forskjeller mellom kristendommen og andre religioner og livssyn. Andre sentrale tema er luthersk kristendomsforståelse, de oldkirkelige trosbekjennelsene og Luthers lille katekisme og nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning.

Studiet av kristen livstolkning i dag skal gi

- kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- god kunnskap om bruk av Bibelen i dogmatikken, om det kristne gudsbilde og om kristen forståelse av allmenn og spesiell åpenbaring, skapelse og frelse, kristendommen og religionene
- god kunnskap om skapelsesteologi og menneskesyn
- kjennskap til salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- god kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og om forholdet mellom kristen og annen etikk
- kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- god kunnskap om politisk etikk.

LITTERATUR

Dogmatikk som kristen livstolkning

- Brunvoll, Arve: "De oldkirkelige trosbekjennelsene" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 17-31 (Finnes også i *Konkordieboken : den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter* / redaktør Jens Olav Mæland. Oslo: Lunde, 1985 eller senere opplag., s. 15-21)
- Brunvoll, Arve: "Luthers lille katekisme" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 98-148 (Finnes også i *Konkordieboken*, s. 277-295)
- Jensen, Oddvar Johan: "Et utvalg" i *Katekismens teologi*. 1. og 2. opplag. Oslo: Credo, 1994 og 1997, s. 37-71

Henriksen, Jan-Olav: "Et utvalg" i *Guds virkelighet : hovedtrekk i kristen dogmatikk*. Oslo: Luther, 1994, s. 15-141
"Salme nr.: 104, 196" (eller tilsvarende salmer) i *Norsk salmebok*. Oslo: Verbum, 1985 eller senere opplag, s. ikke angitt, eller tilsvarende
"Salme nr.: 2, 22, 41, 45, 113" (eller tilsvarende salmer) i *Salmer 1997 : tillegg til Norsk salmebok*. [Oslo]: Verbum, 1997 eller senere opplag, s. ikke angitt, eller tilsvarende.

Etikk som kristen livstolkning

Brunvoll, Arve: "De oldkirkelige trosbekjennelsene" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 17-31 (Finnes også i *Konkordieboken*, s. 15-21)
Brunvoll, Arve: "Luthers lille katekisme" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 98-148 (Finnes også i *Konkordieboken*, s. 277-295)
Jensen, Oddvar Johan: "Et utvalg" i *Katekismens teologi*. 1. og 2. opplag. Oslo: Credo, 1994 og 1997, s. 75-90
Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. [2. utg.]. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 19-26, 48-141, 267-288

E. Livstolkningsteori (1 studiepoeng)

Livstolkningsteori gir et overgripende, tverrfaglig perspektiv på religions- og livssynsstudiet generelt og på emnene på 100-nivå spesielt. Arbeidet med delemnet gir et grunnlag for å forstå Bibelen, kristendommen, andre religioner og livssyn, etikk og filosofi som ulike former for livstolkning.

Studiet av livstolkningsteori skal gi

- kjennskap til det teoretiske grunnlag for å tale om kristendommen og andre religioner og livssyn som livstolkning
- evne til å bruke livstolkningsteori i møte med materiale fra Bibelen, kristendommen og andre religioner og livssyn

LITTERATUR

- L Gravem, Peder: "Livstolkning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, no. 6 (1996), s. 235-273.

F. Religionsvitenskap (6,5 studiepoeng)

Religionsvitenskap gir en beskrivelse av religionenes historie fram til i dag og beskriver deres særpreg når det gjelder tro, kultus og plass i dagens samfunn. De enkelte religioner behandles i samsvar med deres selvforståelse og i lys av deres aktualitet i en norsk sammenheng. Fra en mer generell synsvinkel behandler delemnet også fenomenet religion, religion som livstolkning, menneskets religiøsitet og dets søken etter mening.

Studiet av religionsvitenskap skal gi

- god kunnskap om hinduisme, buddhisme, jødedom og islam
- kjennskap til disse religionene i Norge i dag

LITTERATUR

- Rian, Dagfinn og Levi Geir Eidhamar: "Et utvalg" i *Jødedommen og islam*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 16-101, 123-219
- Jacobsen, Knut A. og Notto R. Thelle: "Et utvalg" i *Hinduismen og buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 37-131, 177-266, 305-316
- Vogt, Kari, Dagfinn Rian og Knut A. Jacobsen: "Et utvalg" i *Verdensreligioner i Norge* / redaktør Knut A. Jacobsen. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 44-69, 87-122, 138-163, 188-209

G. Livssynskunnskap (2,5 studiepoeng)

Livssynskunnskap gir en beskrivelse av ulike livssyn og deres historiske bakgrunn. De enkelte livssyn behandles i samsvar med deres selvforståelse og i lys av deres aktualitet i en norsk sammenheng. Studiet inkluderer også en drøfting av fenomenet livssyn, dets relasjon til livstolkning og religion og mer generelt til menneskers søking etter mening

Studiet av livssynskunnskap skal gi

- kjennskap til hva et livssyn er, til forholdet mellom begrepene religion, livssyn og livstolkning, og til religionenes og livssynenes betydning for kultur og samfunn
- kjennskap til den historiske bakgrunnen for livssynsmangfoldet
- god kunnskap om humanisme og naturalisme som livssyn/livstolkninger
- kjennskap til human-etikk og til Human-Etisk Forbund
- kjennskap til marxisme, nazisme, feminisme og økosofi som livssyn/livstolkninger
- kjennskap til dikt eller sanger som uttrykker livssyn

LITTERATUR

- * Hegstad, Harald: Religion som sosialt fenomen. MF 2002
- Aadnanes, Per M.: "Et utvalg" i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 9-50, 107-174
- L Human-Etisk Forbund: *Humanisme : et livssyn*. Oslo: Human-etisk forbund, [199?].
- * Hauge, Astri: *Feminisme : livssyn eller politisk ideologi?* [Oslo]: Det Teologiske Menighetsfakultet, 1997.
- * Næss, Arne: "Økosofi T" i *Økologi, økofilosofi* / redaktør Arne Vinje og Paul Hofseth. [Oslo]: Gyldendal, 1975, s. 150-163
- Cranner, Alf: "Din tanke er fri" i *Treklang : med noter og besifring*. 4. utg. / redaktør Øivin Sønnesyn. Oslo: Norges KFUK-KFUM ; i samarbeid med Norsk Musikkforl., 1997, s. 151
- Pottier, Eugene: "Internasjonalen" i *Vi synger : arbeiderbevegelsens sangbok*. [Oslo]: Tiden : Arbeidernes opplysningsforbund, 1974, s. 132
- Preus, Anne Grete: "Vrimmel" i *Vrimmel*. Oslo: Warner Music Norway, 1996,

Organisering og arbeidsformer

Organisering, arbeidsformer og vurdering skal bidra til at studentene fra første stund og gjennom hele studiet får en aktiv læringsprosess.

Organisering

Som hovedregel blir studentene organisert i faste grupper.

- *Basisgruppene* er arbeidsgrupper som består av 4-6 studenter. Disse gruppene vil ha flere funksjoner. De skal være et sted for å skrive og diskutere oppgaver, men kan også brukes til kollokvering ved lesing av pensum, til å "summe" i forbindelse med seminar og forelesninger, osv.
- *Seminargruppene* omfatter 4-6 basisgrupper, det vil si 20-28 studenter, og ledes av en eller flere lærere/studentassistenter. Seminargruppene brukes til undervisning, til veiledning i oppgaveskriving, og til å presentere og drøfte oppgaver og framlegg fra studentene.
- *Storgruppen* er en samling av seminargruppene, og omfatter et helt kull. Her blir det gitt felles undervisning, særlig i form av forelesninger.

Basis- og seminargruppene settes opp av undervisningsadministrasjonen. Informasjon om gruppene gis ved semesterstart.

Arbeidsformer

Denne organiseringen legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom selvstudium, gruppearbeid og oppgaveskriving, seminar hvor studentene har framlegg, får undervisning og veiledning, stimuleres til samtale om faglige og eksistensielle spørsmål, og forelesninger i storgruppe.

Som ressursbok om arbeidsmåter i studiet brukes: Olga Dysthe, Frøydis Hertzberg og Torlaug Løkensgard Hoel: *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. Oslo: Abstrakt forlag as 2000.

Studiekraav

For å få mappevurdering må studentene oppfylle de ovenfor angitte studiekraav (s. 5).

Studiekraavene gjelder bl.a. prøver, oppgaveskriving og frammmøte på seminar. Oppgaver og andre studiekraav skal dokumenteres og legges i en *samlemappe*.

Samlemappen skal inneholde

- seks oppgaver, levert innen fastsatte frister.
- bekreftelse på at en har fått godkjent en skriftlig prøve i bibelkunnskap
- bekreftelse på at en har levert øvingsoppgave i livstolkningsteori
- bekreftelse på at en har deltatt ved minst 75% av seminarene for hvert delemne der det er seminarundervisning
- bekreftelse på at en har fått godkjent de fastsatte kortinnleveringer eller kortprøver.
- et kort refleksjonsnotat (ca.1 side) knyttet til en ekskursjon til moske, synagoge eller lignende
- bekreftelse på at en har deltatt i evaluering av studietilbudene

Nærmere orientering om studiekravene blir gitt i undervisningen. Studenter som ikke oppfyller studiekravene innen gjeldende frister, får ikke mappevurdering. Disse blir overført til avsluttende skriftlig eksamen.

Vurdering

Det vil foregå en fortløpende vurdering av studentene og deres studieinnsats, men også evaluering av studietilbudene: av undervisning og veiledning, organisering, studieplaner osv.

I den avsluttende formelle vurderingen av studentene brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

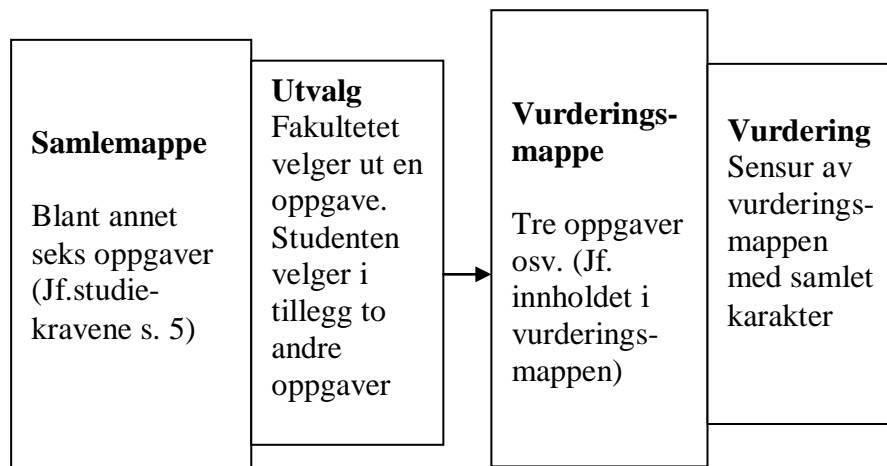
Vurderingskriterier

Den avsluttende vurderingen tar sikte på å prøve studentenes evne til å gjøre rede for relevant fagstoff på en oversiktlig og mest mulig selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger.

A) Mappevurdering

Når studiekravene er oppfylt, blir den avsluttende vurderingen gjennomført som mappevurdering. Innen fastsatt tid skal hver student levere en *vurderingsmappe*. Oppgavene i vurderingsmappen leveres i to eksemplarer. Det fastsettes én karakter på grunnlag av arbeidene i vurderingsmappen.

Mappevurderingen er organisert etter denne modellen:

Etter at samlemappen er godkjent, bestemmer fakultetet én oppgave og én kortinnlevering/kortprøve som skal legges i vurderingsmappen. Studentene velger ut de to andre oppgavene. Studentene velger de oppgavene som de selv mener er de beste. Lærerne gir ingen konkret veiledning om utvalg av oppgaver.

For Grunnstudier I skal vurderingsmappen inneholde

- bekreftelse på at samlemappen er godkjent
- tre av oppgavene fra samlemappen.
- en av kortinnleveringene/kortprøvene

- en egenerklæring om at arbeidene i vurderingsmappen er selvstendige. For kontroll kan fakultetet be om at oppgaver leveres elektronisk
- et kort refleksjonsnotat (inntil 1000 ord) som begrunner utvalget av oppgaver i vurderingsmappen

Oppgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Dette gjelder ikke den godkjente kortinnlevering/kortprøve som skal legges i mappen. Hvis enkeltoppgaver i mappen ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappen kan da ikke få bedre karakter enn D.

B. Avsluttende skriftlig eksamen

Se nedenfor s. 23.

Evaluerings av studietilbudene

Både studenter og lærere skal være med på å evaluere studietilbudene. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

KRL 112 GRUNNSTUDIER II (100-nivå)

Innledning

Grunnstudier II utgjør et emne i KRL på 20 poeng. Studiet supplerer grunnstudier I, gir utvidede kunnskaper i KRL og skal danne grunnlag for videre studium på 200-nivå. Fakultetets anbefalte utdanningsplan er at studentene gjennomfører grunnstudier I før grunnstudier II. Delemne A i KRL 112 krever forkunnskaper tilsvarende KRL 111 delemne A

Vektingen av de ulike fagkomponentene er i hovedsak i samsvar med vektingen innenfor skolefaget KRL.

Overordnede mål

Grunnstudier II har som overordnede mål

- å gi grundig kunnskap om Bibelen og om kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- å gi kunnskap om andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- å gi grunnlag for faglig og didaktisk god undervisning
- å stimulere til en etisk grunnholdning i yrkesutøvelsen
- å stimulere til selvstendig innsats, kritisk vurdering og til en integrert faglig helhetsforståelse
- å gi grunnlag for videre studier i kristendoms kunnskap, religionskunnskap, livssynskunnskap og teologi

Mål og innhold

De overordnede målene søkes realisert ved at studentene arbeider med fem forskjellige delemner. Poengfordeling innenfor emnene framgår av følgende tabell:

DELEMNER	POENG
A. Bibelfag (GT og NT)	7
B. Religionspedagogikk	3
C. Konfesjonskunnskap	2
D. Kristen livstolkning i dag	4
E. Religionsvitenskap	4

Hvis en vil ta KRL 112 som 10-poengs emner (KRL 104 og 105) er dette mulig. Til dette se s. 23

Studiekrav for mappevurdering

(jf. nedenfor, Organisering og arbeidsformer og Vurdering s.18-21).

For å få mappevurdering av emnet må den enkelte student

- være organisert og delta i en basisgruppe
- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for hvert delemne der det er seminarundervisning.
- skrive fire oppgaver innen gitte frister. Det fastsettes hvert semester hvilke delemner disse skal hentes fra.
- Ha godkjent to kortinnleveringer eller kortprøver. Det fastsettes hvert semester hvilken form disse skal ha. I de tilfeller innleveringene eller prøvene ikke godkjennes, kan studenten levere en ny besvarelse én gang til i samme semester.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudene er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester

Delemner

A. Bibelfag (7 studiepoeng)

Bibelfag studeres med særlig vekt på tekstanalyse.

Studiet av bibelfag skal gi

- kjennskap til tekstanalytiske tolkningsmetoder
- evne til å anvende disse metodene i analyse av utvalgte bibeltekster

LITTERATUR

Anførte tekster fra *Bibelen*.

- L Sandnes, Karl Olav og Karl William Weyde: *Bibelfaglig metode : en innføring*. Oslo, 002/2003 (Kommer).

Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler s. 25.

Tekstutvalget i Det gamle testamente er følgende:

- 1.Mosebok 1,1–2,3; 2,4–3,24; 12,1-9; 22,1-19;
- 2. Mosebok 20,1-17
- Salme 8; 23; 46; 51; 110;
- Jesaja 6,1-13; 7,1-17; 9,2-7; 11,1-10; 40,1-11; 52,13–53,12

LITTERATUR

Stordalen, Terje, Kåre Berge, Arvid Tångberg og Magnar Kartveit: "Et utvalg" i *Det Gamle testamente : analyse av tekstar i utval*. 2. utg. / redaktør Magnar Kartveit. Oslo: Samlaget, 2000, s. 17-22, 25-69, 73-118, 200-227, 242-286, 291-298, 321-327, 344-379

Tekstutvalget i Det nye testamente er følgende:

- Matteusevangeliet 3,13-17; 5,1-32; 6,1-15; 8,23-9,8; 16,13-23; 21,1-17; 25,31-46

- Lukasevangeliet 10,25-42; 12,13-21; 15,1-32; 18,1-14
- Johannesevangeliet 1,1-18; 2,1-12; 11,1-57
- Romerbrevet 1,1-17; 3,21-4,12; 6,1-14; 8,1-39; 11,1-36; 12,1-8; 13,1-10

LITTERATUR

- Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Fortolkning til Matteusevangeliet. B.1.* Oslo: Nye Luther forlag, 1989 eller senere opplag, s. 40-59, 102-108, 124-158, 164-179, 201-211, 226-236, 252-263
- Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Fortolkning til Matteusevangeliet. B.2.* Oslo: Nye Luther forlag, 1990 eller senere opplag, s. 63-75, 135-144, 223-230
- Donahue, John R.: "Et utvalg" i *The Gospel in parable : metaphor, narrative, and theology in the Synoptic Gospels.* [Philadelphia, Penn.]: Fortress, 1990, s. 126-138, 151-162, 176-193
- Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Hovedtanker i Johannes-evangeliet.* Oslo: Lunde, 1970 eller senere opplag, s. 26-33, 47-53, 76-86
- L Hvalvik, Reidar: "Avsnittene til de aktuelle tekstene" i *Romerbrevet : en kommentar.* Foreløpig utg. Oslo: [MFs skrivestue], 1988, s. ikke angitt

B. Religionspedagogikk (3 studiepoeng)

Religionspedagogikk er i vår tradisjon en del av den systematiske teologi. Disiplinen arbeider med undervisnings- og oppdragelsesspørsmål i skole og kirke i spenningen mellom teori og praksis.

Studiet av religionspedagogikk skal gi

- god kunnskap om skoleteoretiske og oppdragelsesteoretiske grunnlagsspørsmål
- god kunnskap om teologiske begrunnelser for kristen skole, kristen oppdragelse, pedagogisk mandat og forholdet mellom teologi og pedagogikk
- god kunnskap om skolens formål og verdigrunnlag
- kjennskap til hermeneutiske og kommunikasjonsteoretiske spørsmål i forbindelse med undervisning og oppdragelse
- kjennskap til teorier om moralsk og religiøs utvikling
- god kunnskap om lese måter og sjangere

LITTERATUR

- Asheim, Ivar og Sverre Dag Mogstad: "Kap. 1-2, 6-8,10" i *Religionspedagogikk : tolkning, undervisning, oppdragelse.* [Rev. utg.]. [Oslo]: Universitetsforlaget, 1987, s. ikke angitt
- Svensen, Åsfrid: "Et utvalg" i *Tekstens mønstre : innføring i litterær analyse.* Oslo: Universitetsforl., 1985 eller senere opplag, s. 19-56, 83-128, 170-218 (Sidetallene er hentet fra 9. opplag 1997)

C. Konfesjonskunnskap (2 studiepoeng)

I konfesjonskunnskapen studeres både de kristne kirkesamfunns historiske bakgrunn og deres aktuelle utforming i dag. Kirkesamfunnenes tro, lære og praksis er ofte preget av deres historiske utgangspunkt. Samtidig bidrar konfesjonskunnskapen til et økumenisk perspektiv

på studiet av den kristne tro og lære i dag (dogmatikken). I studiet av kristenhetens mangfold behandles også noen nyreligiøse bevegelser med røtter i kristendommen.

Studiet av konfesjonskunnskap skal gi

- kjennskap til de viktigste kristne kirkesamfunn og deres historiske bakgrunn
- kjennskap til kirkesamfunnenes lære som ulike varianter av kristen livstolkning
- kjennskap til de ulike kirkesamfunnenes trosuttrykk
- kjennskap til nyreligiøse bevegelser med røtter i kristendommen

LITTERATUR

Austad, Torleiv, Bernt T. Oftestad og Paul Leer-Salvesen: "Et utvalg" i *Det Kristne Norge : innføring i konfesjonskunnskap* / redaktør Helje Kringlebotn Sødal. Kristiansand: Høyskoleforl., 2002, s. 9-32, 36-37, 42-56, 63-77, 155-189, 199-210, 255-285, 299-321

D. Kristen livstolkning i dag (4 studiepoeng)

I delemnet Kristen livstolkning i dag studeres kristen troslære og etikk med utgangspunkt i en luthersk kristendomsforståelse. I troslære ligger vekten på sentrale emner fra andre og tredje trosartikkel og disse emners plassering i en økumenisk sammenheng. I etikk behandles utvalgte grunnlagsspørsmål i kristen etikk og etisk argumentasjon relatert til konkrete etiske emner.

Studiet av kristen tro i dag skal gi

- kjennskap til Den augsburgske bekjennelse og dens betydning for kristen dogmatikk og etikk
- god kunnskap om sentrale emner fra troslæren knyttet til andre og tredje trosartikkel
- evne til å plassere emner fra troslæren i en økumenisk sammenheng
- god kunnskap om utvalgte emner fra områdeetikken
- evne til å bruke etisk metode i arbeid med emner fra områdeetikken

LITTERATUR

Brunvoll, Arve: "Den augsburgske bekjennelse (art.1-20 og art. 28)" i *Den Norske kirkes bekjennesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 32-60, 86-96 (Finnes også i *Konkordieboken : den evangelisk-lutherske kirkes bekjennesskrifter*. Ny norsk oversettelse / redaktør Jens Olav Mæland. Oslo: Lunde, 1985 eller senere opplag, s. 23-39, 53-58)

Henriksen, Jan-Olav: "Et utvalg" i *Guds virkelighet : hovedtrekk i kristen dogmatikk*. Oslo: Luther, 1994, s. 142-284

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. [2. utg.]. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 142-266

L "Et utvalg" i *Felleserklæring om rettferdiggjørelseslæren*. Oslo: Mellomkirkelig råd, 1997 eller senere opplag, s. 11-16

* "Et utvalg" i *Nådens fellesskap : rapport fra samtalen mellom Metodistkirken i Norge og Den norske kirke*. Oslo, : Kirkens informasjonstjeneste, 1994, s. 15-27

E. Religionsvitenskap (4 studiepoeng)

Studiet omfatter arbeid med begreper og metoder som blir brukt i studiet av religioner, med religionsfenomenologi, religionsmøte og nyreligiøsitet og med spørsmål knyttet til religions- og livssynsdialog. Perspektivet på studiet er forståelsen av religioner som levende kilde for tro og livstolkning.

Studiet av religionsvitenskap skal gi

- kjennskap til religionsvitenskapelige begreper, metoder og problemstillinger
- kjennskap til noen religionsfenomenologiske emner
- kjennskap til etikk i religionsmøte
- kjennskap til spørsmål knyttet til religions- og livssynsdialog
- kjennskap til nyreligiøsitet

LITTERATUR

Religionsfenomenologi

- * Kværne, Per: "Tanker omkring studiet av religion" i *Religionshistorie og religionsundervisning : noen fagdidaktiske synspunkter*. [Trondheim]: Tapir, 1983, s. 9- 29
- Eliade, Mircea: "Et utvalg" i *Det hellige og det profane*. 2. utg. Oslo: Gyldendal, 1994 eller senere opplag, s. 59-127

Nyreligiøsitet

- Aadnanes, Per M.: "Et utvalg" i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 195-204, 229-271
- Alver, Bente Gullveig, Ingvild Sælid Gilhus, Lisbeth Mikaelsson og Torunn Selberg: "Et utvalg" i *Myte, magi og mirakel : i møte med det moderne*. Oslo: Pax, 1999, s. 7-21, 43-56, 104-133, 172-182, 200-223

Religionsmøte

- Naguib, Sphinaz-Amal: "Religion og etikk i islams lys" i *Mange religioner - én etikk?* / redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 78-96
- Lothe, Egil: "Å formidle østlig etikk i et vestlig samfunn", i *Mange religioner - én etikk?* / redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 132-150.
- Engelsviken, Tormod: "Tverrkulturell verdiformidling i kristen misjon" i *Mange religioner - én etikk?* / redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 116-131

Organisering og arbeidsformer

Organisering, arbeidsformer og vurdering skal bidra til at studentene fra første stund og gjennom hele studiet får en aktiv læringsprosess.

Organisering

Som hovedregel blir studentene organisert i faste grupper.

- *Basisgruppene* er arbeidsgrupper som består av 4-6 studenter. Disse gruppene vil ha flere funksjoner. De skal være et sted for å skrive og diskutere oppgaver, men kan også brukes til kollokvering ved lesing av pensum, til å ”summe” i forbindelse med seminar og forelesninger, osv.
- *Seminargruppene* omfatter 4-6 basisgrupper, det vil si 20-28 studenter, og ledes av en eller flere lærere. Seminargruppene brukes til undervisning, til veiledning i oppgaveskriving, til samtale om faglige og eksistensielle spørsmål og til å presentere og drøfte oppgaver og framlegg fra studentene.
- *Storgruppen* er en samling av seminargruppene, og omfatter et helt kull. Her gis det felles undervisning, særlig i form av forelesninger.

Basis- og seminargruppene settes opp av undervisningsadministrasjonen. Informasjon om gruppene gis ved semesterstart.

Arbeidsformer

Denne organiseringen legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom selvstudium, gruppearbeid og oppgaveskriving, seminar hvor studentene har framlegg og får undervisning og veiledning, og forelesninger i storgruppe.

Som ressursbok om arbeidsmåter i studiet brukes Olga Dysthe, Frøydis Hertzberg og Torlaug Løkensgard Hoel: *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. Oslo: Abstrakt forlag as 2000.

Studiekra

For å få mappevurdering må studentene oppfylle de studiekravene som er fastsatt for de enkelte emnene i studiet. Studiekravene gjelder bl.a. prøver, oppgaveskriving og fram møte på seminar. Oppgaver og andre studiekra skal dokumenteres og legges i en *samlemappe*.

Samlemappen skal inneholde

- fire oppgaver, levert innen fastsatte frister
- bekreftelse på at en har deltatt ved minst 75% av seminarene for hvert delemne der det er seminarundervisning
- bekreftelse på at en har fått godkjent de fastsatte kortinnleveringer eller kortprøver.
- bekreftelse på at en har deltatt i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudene er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester

Nærmere orientering om studiekravene blir gitt i seminarene. Studenter som ikke oppfyller studiekravene innen gjeldende frister, får ikke mappevurdering. Disse blir overført til avsluttende skriftlig eksamen (s. 23).

Vurdering

Det vil foregå en fortløpende vurdering av studentene og deres studieinnsats, men også evaluering av studietilbudene: av undervisning og veiledning, organisering, studieplaner osv.

I den avsluttende formelle vurderingen av studentene brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

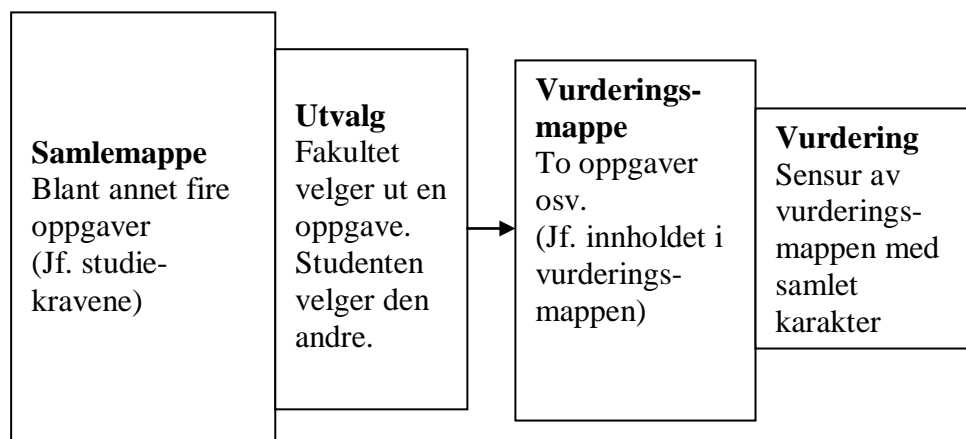
Vurderingskriterier

Den avsluttende vurderingen tar sikte på å prøve studentenes evne til å gjøre rede for relevant fagstoff på en oversiktlig og selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger.

A) Mappevurdering

Når studiekravene er oppfylt, blir den avsluttende vurderingen gjennomført som mappevurdering. Innen fastsatt tid skal hver student levere en *vurderingsmappe*. Det fastsettes én karakter på grunnlag av arbeidene i vurderingsmappen.

Mappevurderingen er organisert etter denne modellen:

Etter at samlemappen er godkjent, bestemmer fakultet én oppgave og én kortinnlevering/kortprøve som skal legges i vurderingsmappen. Studenten velger den andre oppgaven, den de selv mener er den beste. Lærerne gir ingen konkret veiledning om utvalg av oppgaver.

For Grunnstudier II skal vurderingsmappen inneholde

- bekreftelse på at samlemappen er godkjent
- to av oppgavene fra samlemappen
- en av kortinnleveringene/kortprøvene
- en egenerklæring om at arbeidene i vurderingsmappen er selvstendige. For kontroll kan fakultetet be om at oppgaver leveres elektronisk
- et kort refleksjonsnotat (inntil 1000 ord) om egen læring med utgangspunkt i vurderingsmappen

Oppgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Hvis noen av oppgavene i mappen ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappen kan ikke få bedre karakter enn D.

B) Avsluttende skriftlig eksamen

Se nedenfor s. 23.

Evaluering av studietilbudene

Både studenter og lærere skal være med på å evaluere studietilbudene. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

Studieplan for emnene KRL 101, KRL 102, KRL 103, KRL 104 og KRL 105.

KRL 111 og KRL 112 regnes som fakultetets ordinære studier på grunnnivå. I disse studier inngår arbeid med skriftlige oppgaver underveis og en mappeevaluering til slutt som viktige deler av studietilbudet. Av ulike grunner kan studenter ha ønske om å splitte opp disse grunnstudier. På denne bakgrunn har fakultetet et tilbud om fem separate emner. Disse emner forutsetter verken oppgaveskriving eller mappevurdering, men vurderes i form av en avsluttende skriftlig prøve.

Innholdsmessig er det samsvar mellom KRL 111 og 112 og de fem emnene KRL 101-105. Den vesentlige forskjellen er arbeids- og vurderingsformene. Sammenhengen mellom KRL 111 og KRL 112 og de fem nevnte emnene lar seg se av følgende tabell:

Emne	Delemne	Tilsvarende i Grunnstudier I og II (KRL 111 og KRL 112):
KRL 101	A. Bibelfag (GT og NT; 8 st.p.)	KRL 111 delemne A
	B. Didaktikk (2 st.p)	KRL 111 delemne B
KRL 102	C. Kristendommens historie (5 st.p)	KRL 111 delemne C
	D. Kristen livstolkning i dag (5 st.p.)	KRL 111 delemne D
KRL 103	E. Livstolkningsteori (1 st.p)	KRL 111 delemne E
	F. Religionsvitenskap (6,5 st.p.)	KRL 111 delemne F
	G. Livssynskunnskap (2,5 st.p)	KRL 111 delemne G
KRL 104	A. Bibelfag (GT og NT; 7 st.p.)	KRL 112 delemne A
	B. Religionspedagogikk (3 st.p.)	KRL 112 delemne B
KRL 105	C. Konfesjonskunnskap (2 st. p.)	KRL 112 delemne C
	D. Kristen livstolkning i dag (4 st.p.)	KRL 112 delemne D
	E. Religionsvitenskap (4 st. p.)	KRL 112 delemne E

For emnene KRL 101, KRL 102 og KRL 103 gjelder de samme overordnede mål som for Grunnstudier I (se over s. 4) For emnene KRL 104 og KRL 105 gjelder de samme overordnede mål som for Grunnstudier II (se over s. 14). Disse målene søkes realisert ved at studentene arbeider med de anførte emner og delemner. For fagbeskrivelsene gjelder også tilsvarende.

De mål som er anført for delemnene i studieplan for KRL 111 og KRL 112 gjelder også for tilsvarende delemner i KRL 101- KRL 105. Det samme gjelder også for den anførte litteratur.

Organisering og arbeidsformer

Organisering

Studenter på Grunnstudier I og II organiseres i Basisgrupper, Seminargrupper og Storgruppe/forelesninger. Studenter som velger å studere KRL ut fra emnene KRL 101-KRL 105 har anledning til å være med i basisgruppe og seminargruppe, med de rettigheter og forpliktelser som det innebærer. Studenten må gi beskjed om dette ved påmelding til studiet.

Arbeidsformer

For studenter som velger å studere KRL-faget ut fra emnene KRL 101-105 vil arbeidsmåtene for de fleste være selvstudium og forelesning i storgruppe, eventuelt supplert med deltakelse i basisgruppe og seminargruppe, med de arbeidsformer som der finnes.

Vurdering med avsluttende skriftlig eksamen

I den avsluttende formelle vurderingen av studentene brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

Vurderingskriterier

Den avsluttende vurderingen tar sikte på å prøve studentenes evne til å gjøre rede for relevant fagstoff på en oversiktlig og selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger.

Vurdering ved avsluttende skriftlig eksamen

Studenter kan velge om de vil gå opp i enkeltemner eller om de vil slå sammen flere emner til en større eksamen.

Studenter som velger å gå opp til skriftlig prøve i enkeltemner (KRL 101-105) får en skriftlig prøve på 4 timer. Et unntak er her KRL 104 som kan gis som en prøve på seks timer. Studentene får en eller to oppgaver og en samlet karakter. Hvis det gis to oppgaver, må begge være bestått for at eksamen skal være bestått. Hvis en oppgave består av flere spørsmål, må svarene på disse samlet vurderes som bestått.

Eksamen i to emner kan slås sammen til en 8-timers eksamen. Det gis da en oppgave fra hvert emne og separate karakterer.

Studenter kan gå opp til en samlet 8-timers eksamen i emnene KRL101, KRL 102 og KRL 103. Det gis da en oppgave fra hvert emne og separate karakterer.

Emnene KRL 104 og KRL 105 kan ikke slås sammen til en 8-timers prøve.

Se også vedlegg 2: Godkjente hjelpemidler til avsluttende skriftlig eksamen på 100-nivå, nedenfor s. 26.

Evaluering av studietilbudene

Studenter og lærere skal være med på en fortløpende evaluering av studietilbudene. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

VEDLEGG 1:

Bibelutgaver og hjelpemidler

Bibelutgaver:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet, 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet, 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel, 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

GTs apokryfer:

Det gamle testaments apokryfiske bøker, Oslo: Bibelselskapet, 1988. Finnes også i enkelte utgaver av NO 78/85 fra 1993 og senere.

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet, 1993

Bibelordbøker:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet, 1987, til NO 78/85 bokmål

G. Johnstad: *Navn i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet [1983](#), til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet, 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes, 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen, 1955, til NT av NN 38

A. Kvalbein: *Bibelord: Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel, 1992, til NB 88

VEDLEGG 2:

Godkjente hjelpemidler til avsluttende skriftlig eksamen på 100-nivå

Bibelutgaver:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet, 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet, 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel, 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Tilsvarende internasjonale utgaver kan godkjennes av studieadministrasjonen etter søknad. Før eksamen skal tillegg som ordforklaringer og tidstabell være klippet bort eller forsvarlig plombert.

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet, 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet, 1987, til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet, 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes, 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen, 1955, til NT av NN 38

A. Kvalbein: *Bibelord. Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel, 1992, til NB 88

To av de nevnte bibelutgaver samt synopsen lånes ut. Bibelordbøker og eventuelt andre bibelutgaver må studentene selv bringe med på eksamen. Hjelpemidler skal være helt uten understrekninger og notater.